

De ontdekking van de Kathedraal

Een kerkgebouw wordt monument

Proloog

Een monument tijdens het ancien régime?

Een monument tijdens het ancien régime?

- *Ce vaisseau de temple est très grand & somptueux, orné & embelli magnifiquement par tout*
- *Y a plusieurs autres monuments extraordinaires, qui la rendent bien pourvue & par conséquent bien servie*

Guicciardini, 1582.

Een monument tijdens het ancien régime?

- *Alle kerken hangen vol schilderijen en zijn één en al zwart en wit marmer*

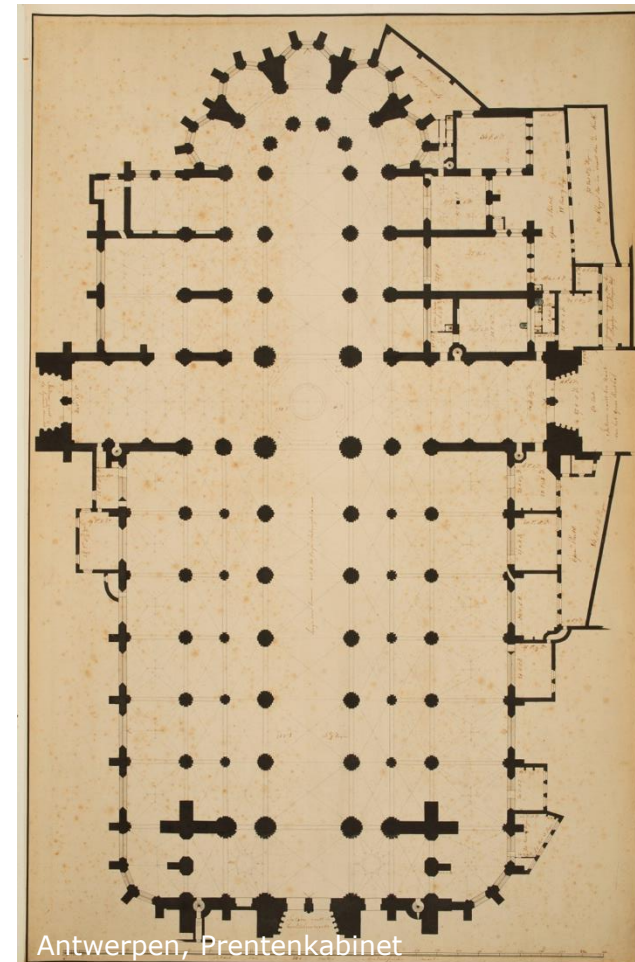
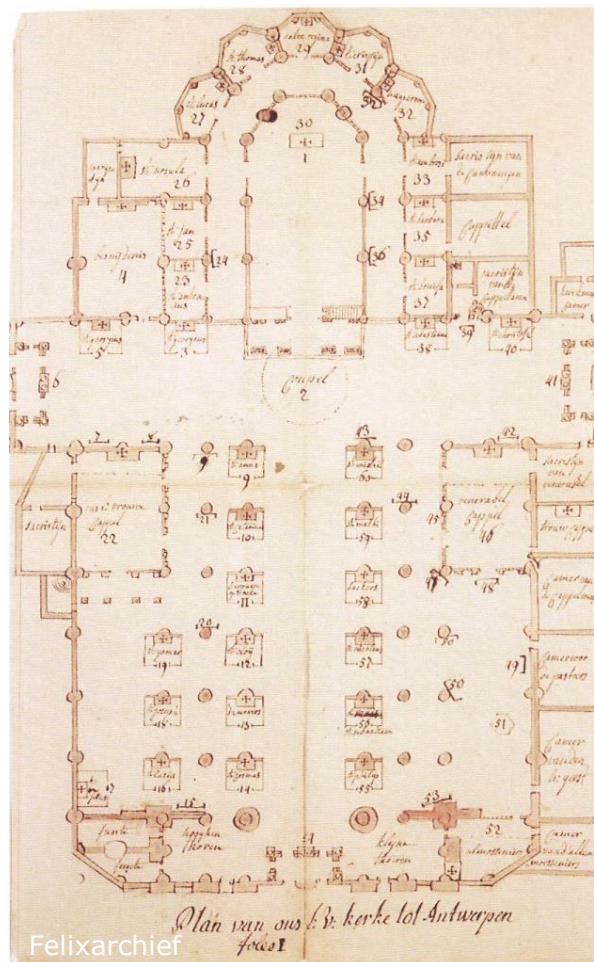
Leopold Mozart, 1765

Pieter Neeffs I & Frans Francken I, 18de eeuw – Foto KIK

Een monument tijdens het ancien régime?

- Een gebruiksruimte
- Geen eenheidsruimte maar afzonderlijke plekken in de kerk
- Franse revolutie: een lege kerk

Hoofdstuk 1

Gotische architectuur, klassieke ruimte

De ontdekking van de gotische architectuur

- Franse revolutie: een lege kerk
- Sloop voor de bouwmaterialen
- Opmeting toegewezen aan stadsarchitect Jan Blom
- 1799: gewijzigde houding (musée national?)
- 1800: heropening, een lege kerk
- Eerste herstellingen

Felixarchief

gotische architectuur, klassieke ruimte

Antwerpen, Prentenkabinet

Antwerpen, Prentenkabinet

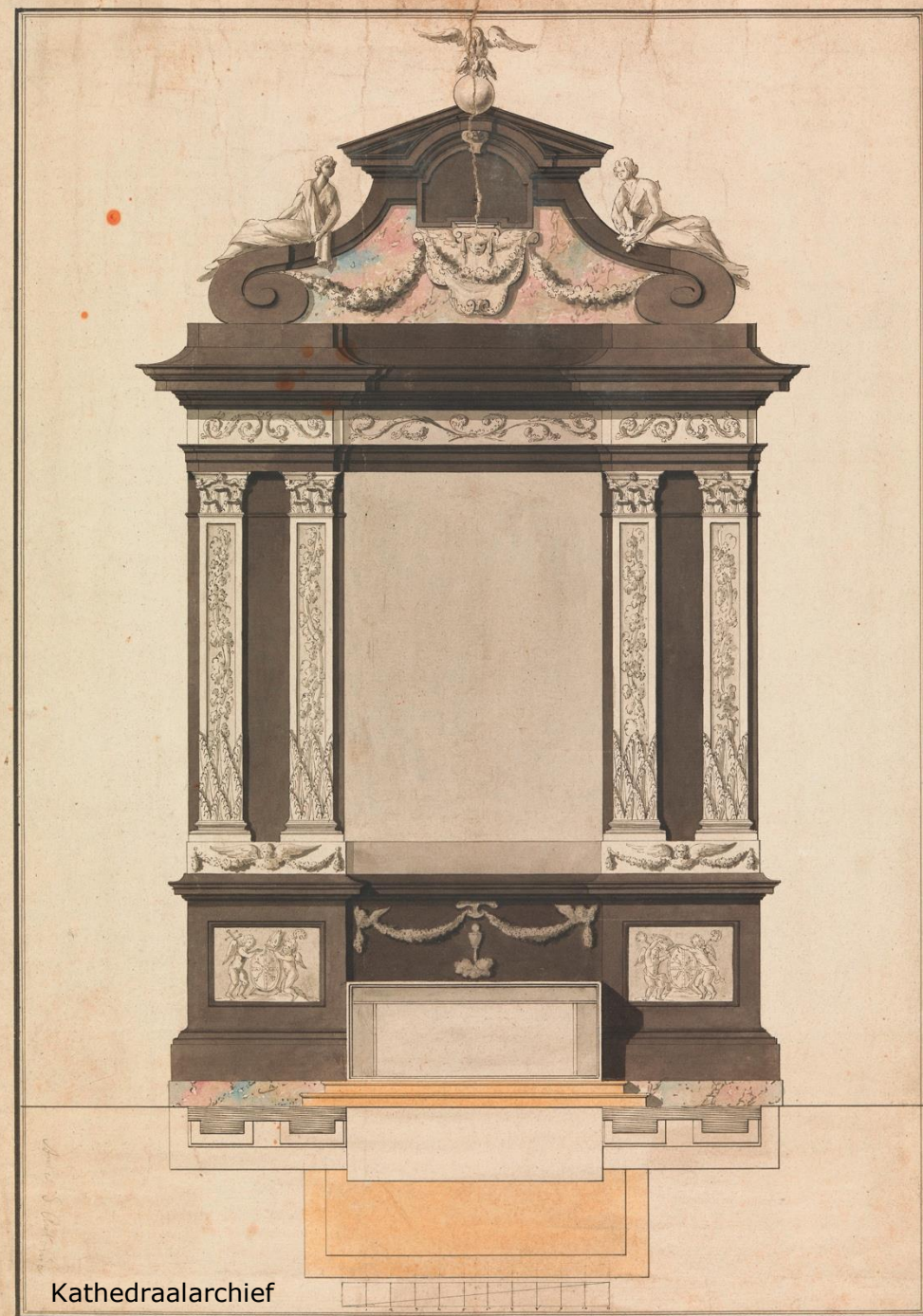
gotische architectuur, klassieke ruimte

- Een monumentale, witte ruimte
- Past bij het klassieke ideaal
- Eerste "wetenschappelijke" benadering
- Herstelling volgens "archeologische" principes

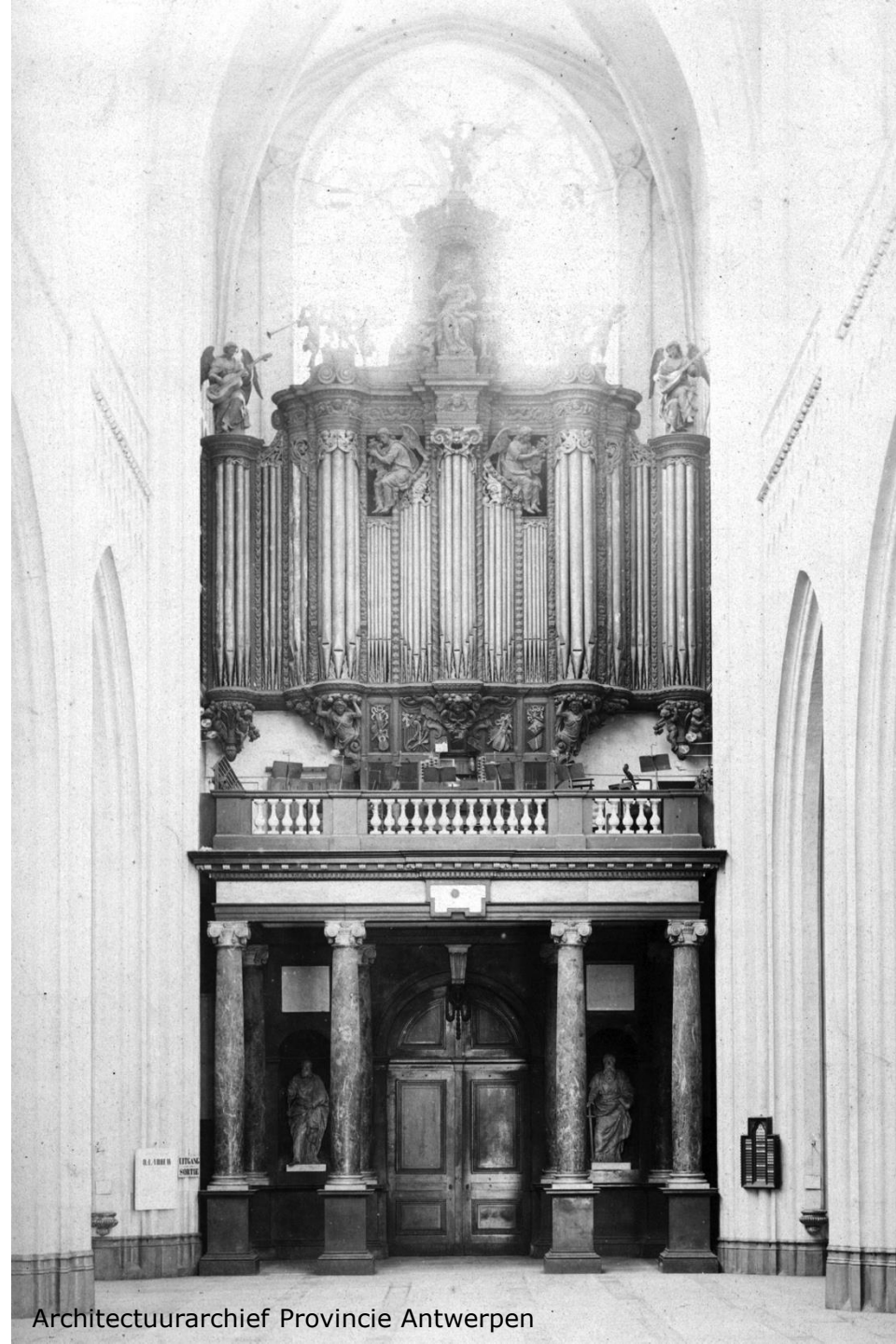
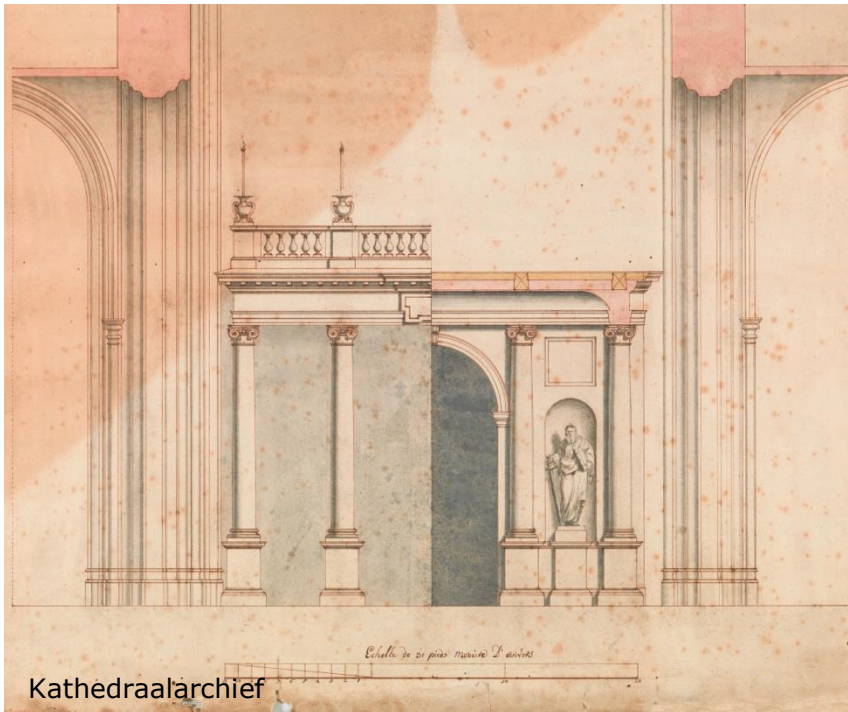
gotische architectuur, klassieke ruimte

- Architectuur primeert
- Hergebruik van meubilair

gotische architectuur, klassieke ruimte

- Nieuwe ingrepen in neoklassieke stijl
- 1804-1805: orgeldoksaal

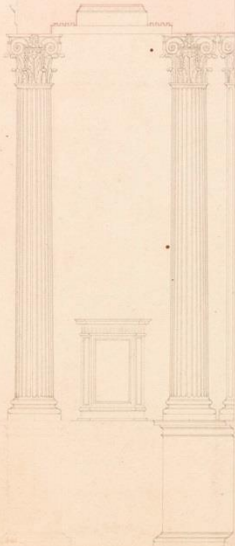

gotische architectuur, klassieke ruimte

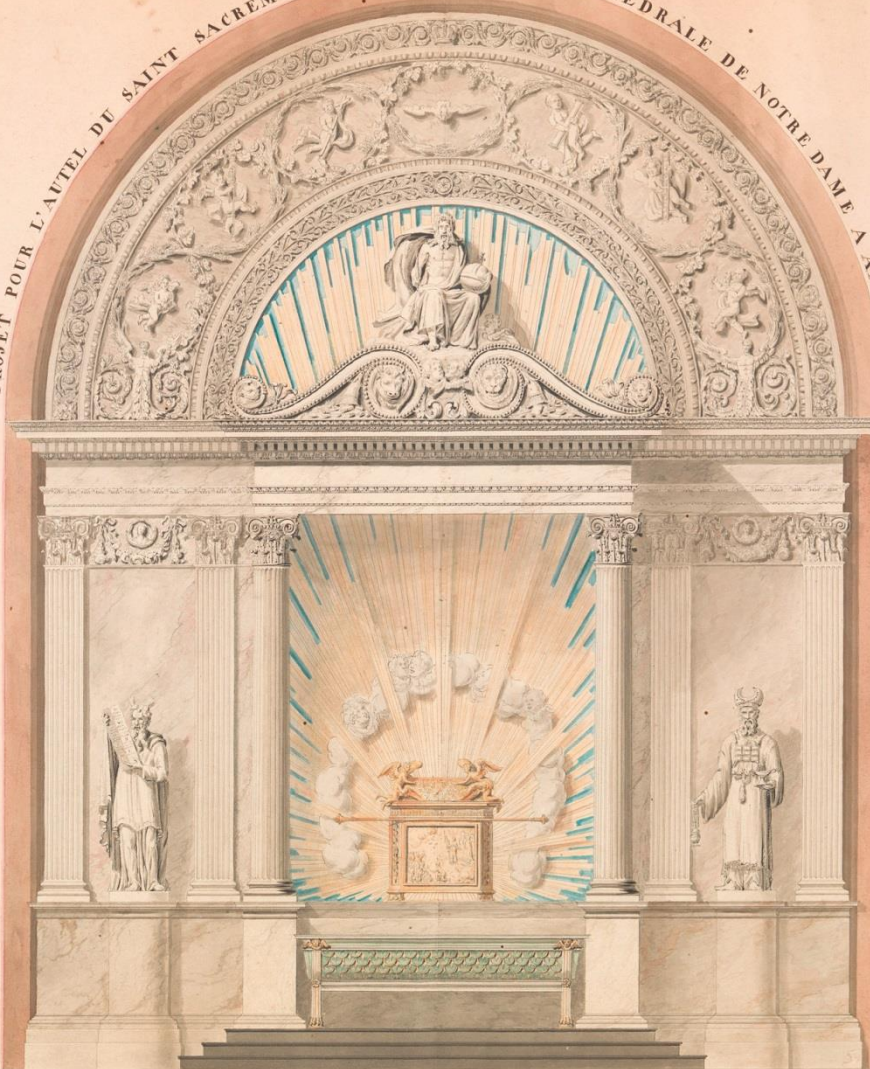
Sophite, ou plafond du Baldequin.

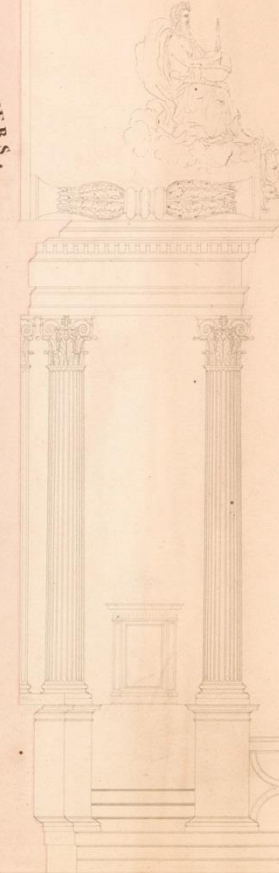
Coupe du Baldequin.

PROJET POUR L'AUTEL DU SAINT SACREMENT DANS L'EGLISE CATHEDRALE DE NOTRE DAME A ANVERS.

*Face latérale
du
Baldequin
de
l'autel.*

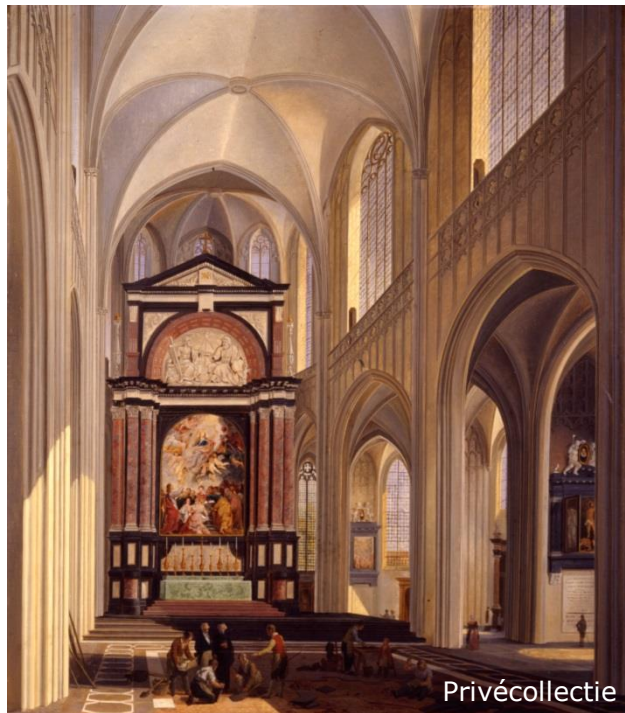
gotische architectuur, klassieke ruimte

- 1815: terugkeer van kunstwerken uit Parijs
- Museale opstelling

gotische architectuur, klassieke ruimte

- 1817: nieuwe hoofdaltaar
- Recuperatiemateriaal
- Voor het eerst kritiek op de stijl

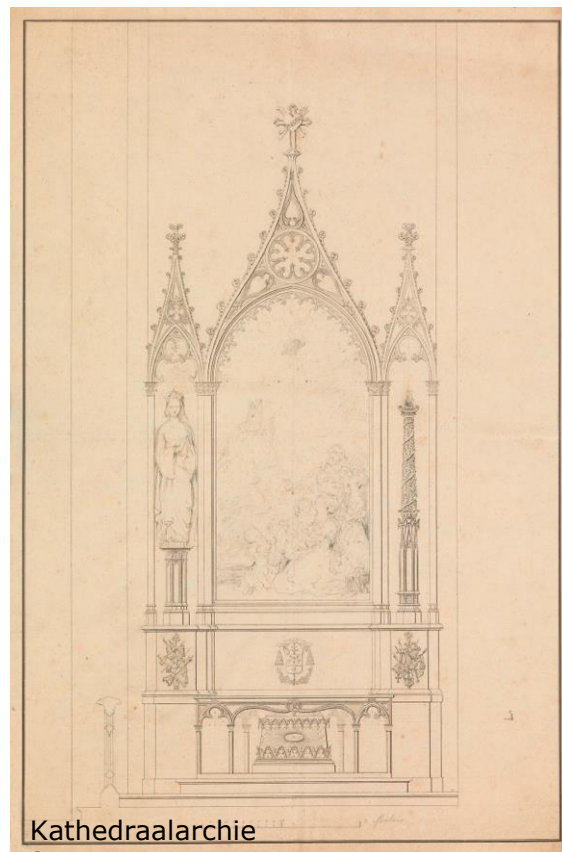
Provincie
Antwerpen

Hoofdstuk 2

De droom van een ideale kathedraal

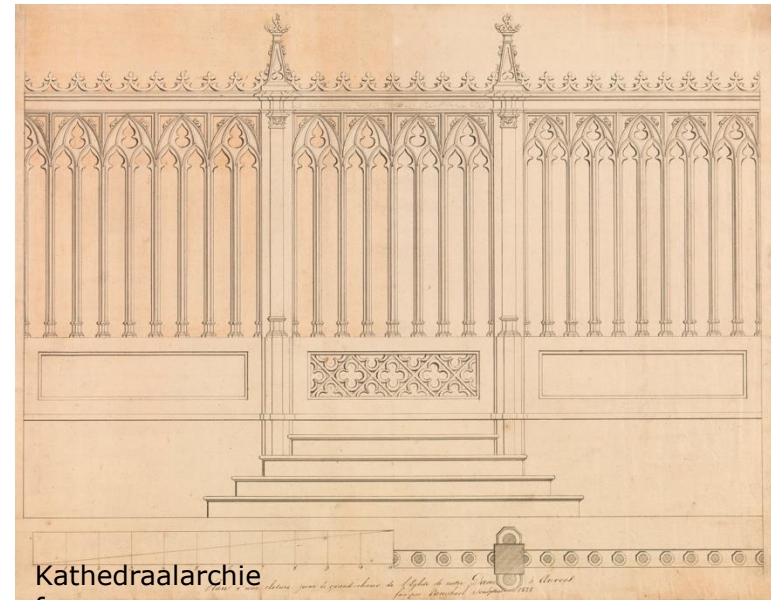
De droom van een ideale kathedraal

- 1816: Burgemeester Floris van Ertborn spreekt zich uit voor de gotiek
- 1828: eerste gedateerde neogotische ontwerp

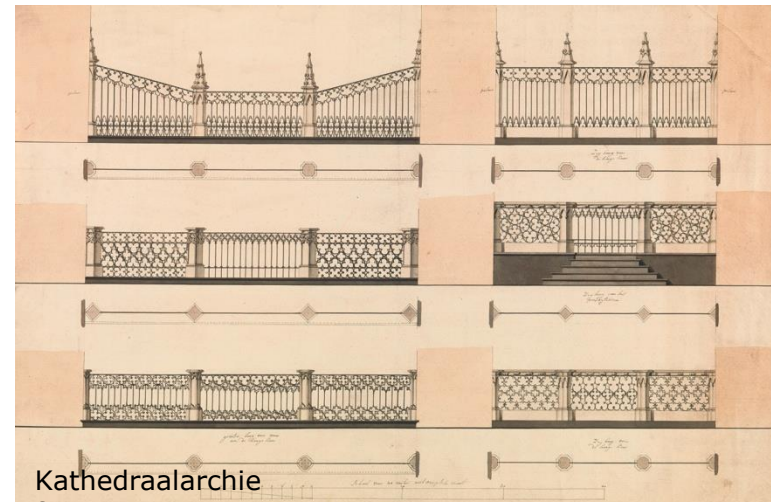
Kathedraalarchie

f

Kathedraalarchie

f

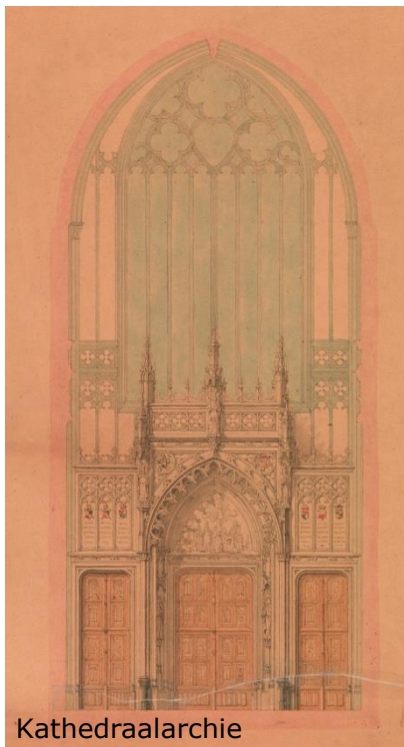

Kathedraalarchie

f

De droom van een ideale kathedraal

- 1829: wedstrijd voor nieuwe portalen
- Neogotiek als "evidentie"

Kathedraalarchie

f

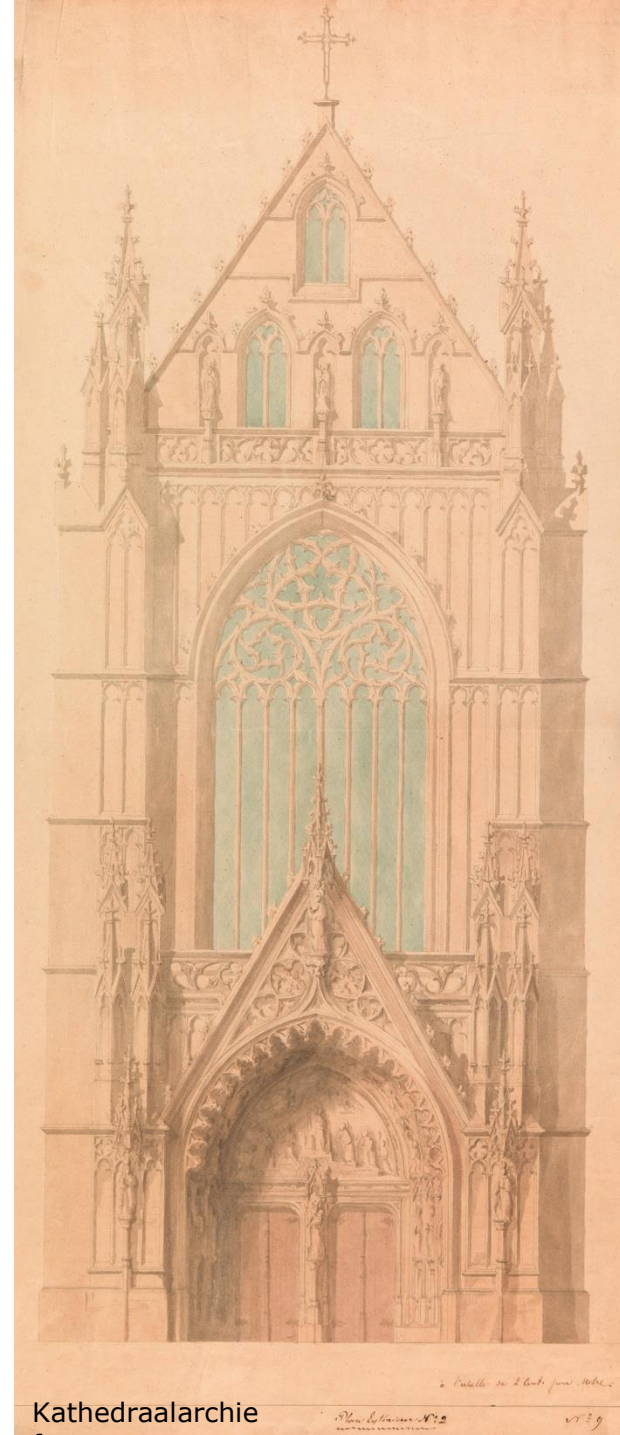
Kathedraalarchie

f

Kathedraalarchie

f

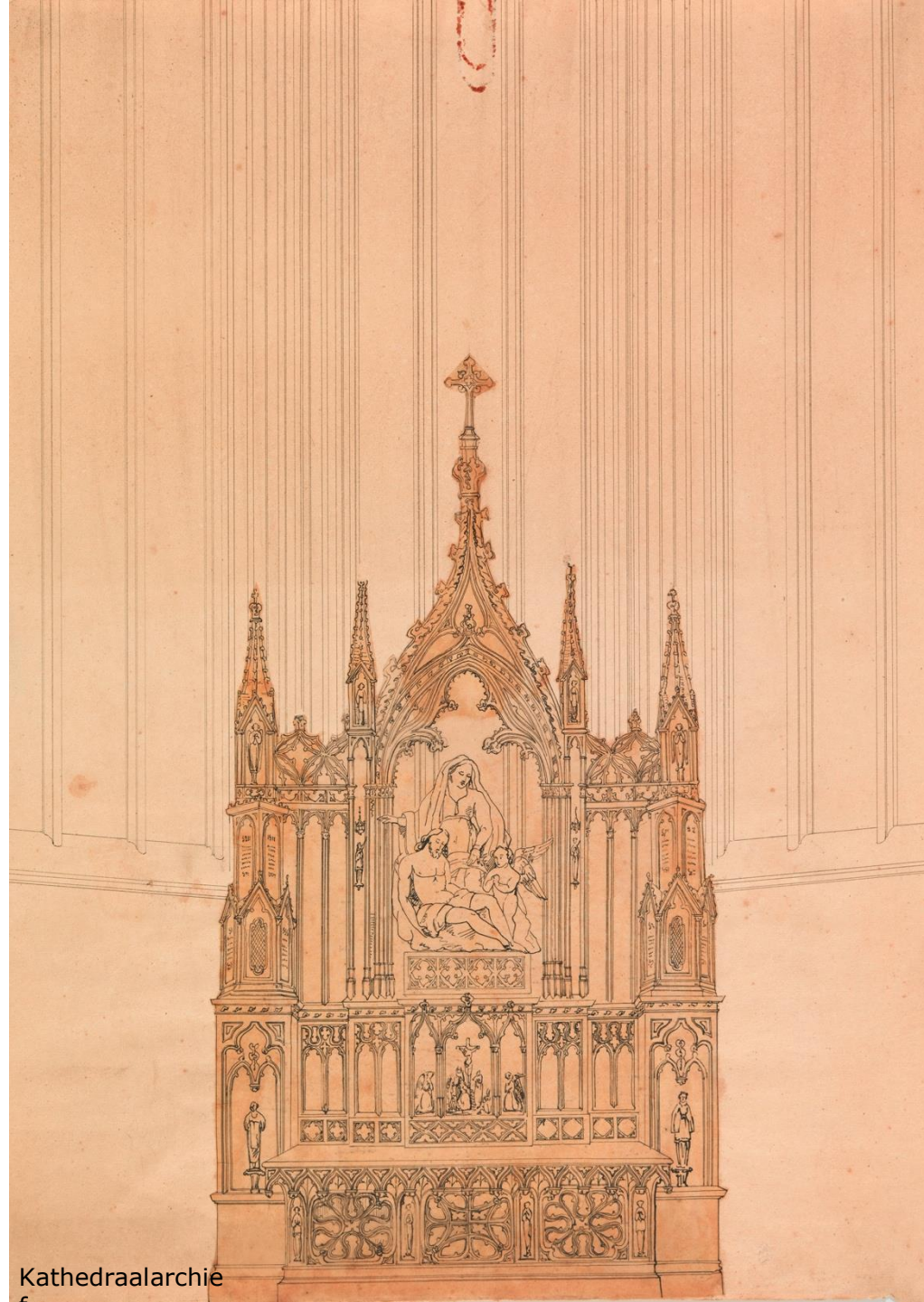

Kathedraalarchie

f

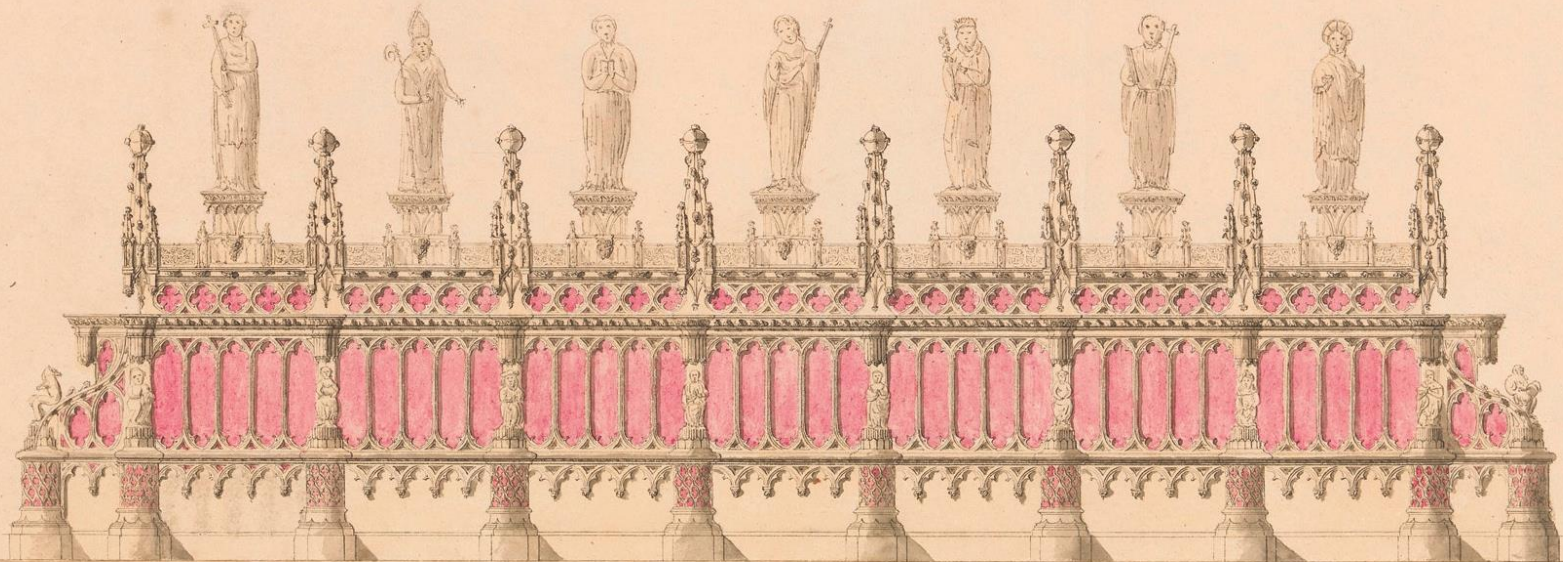
De droom van een ideale kathedraal

- de doorbraak van de neogotiek
- 1835: Ferdinand Berckmans
- altaar Nood Godskapel

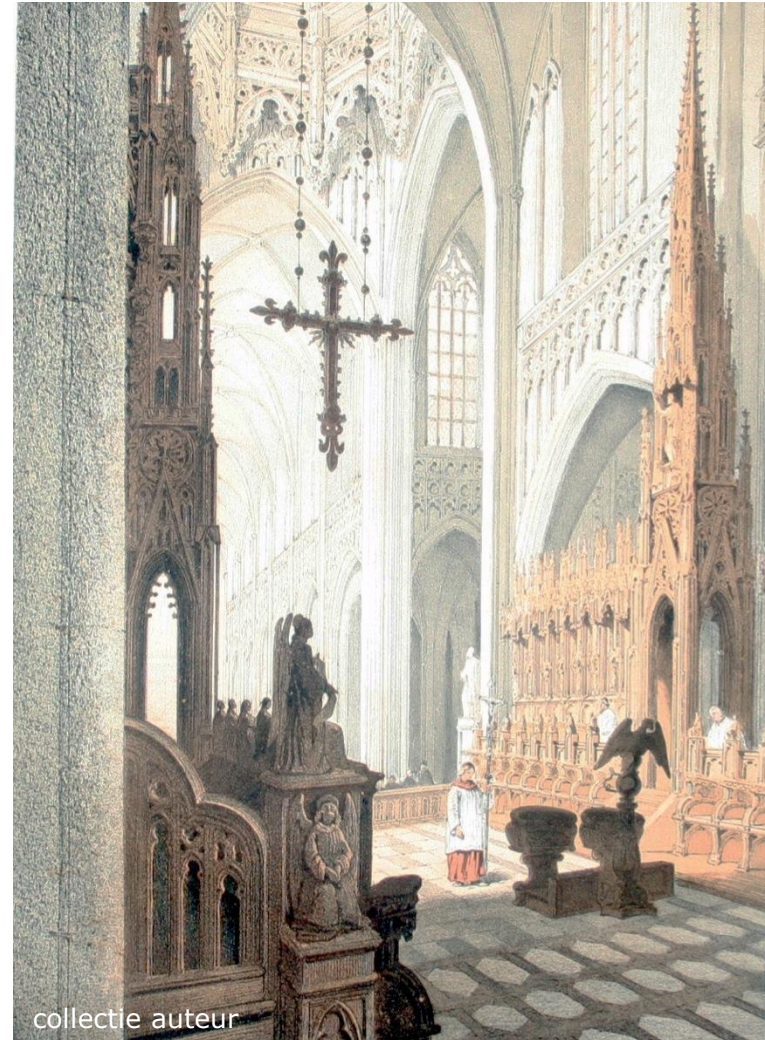
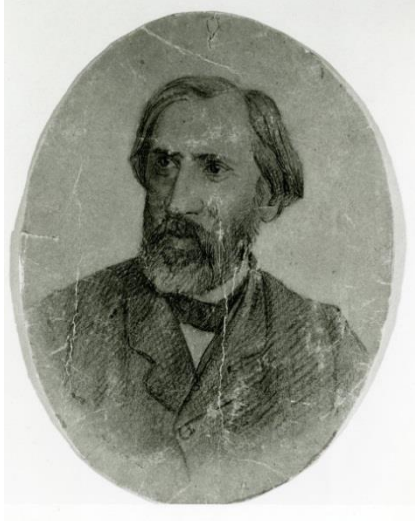
De droom van een ideale kathedraal

- 1839: wedstrijd voor het koorgestoelte

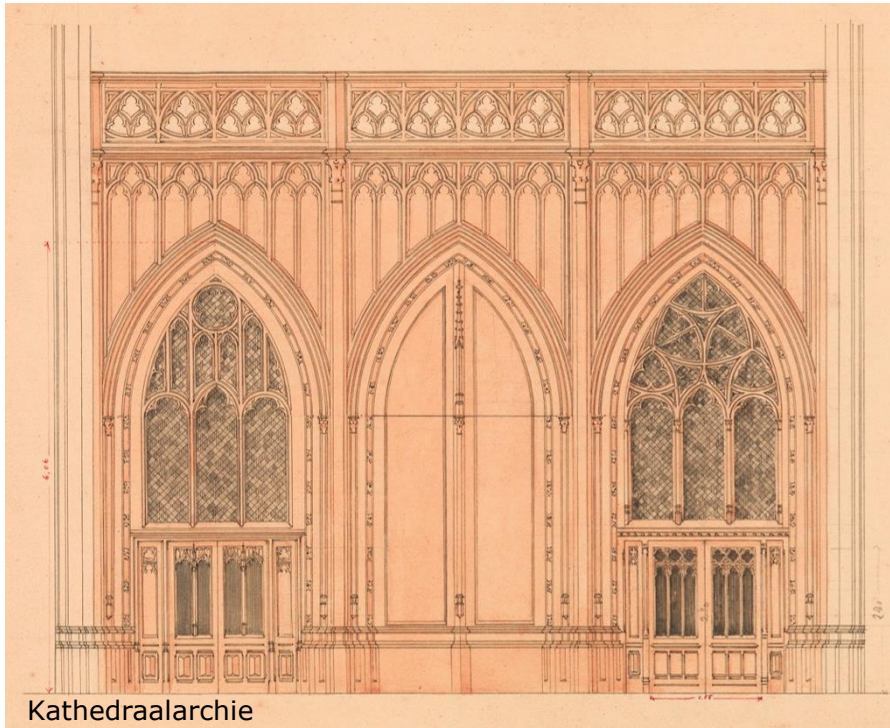
De droom van een ideale kathedraal

- 1839: wedstrijd voor het koorgestoelte
- François Durlet start met alomvattende "neogotisering"
- Koorgestoelte: "parfaitement en harmonie avec le style de l'église"

De droom van een ideale kathedraal

- 1839: wedstrijd voor het koorgestoelte
- François Durlet start met alomvattende "neogotisering"
- Koorgestoelte, tochtportalen

Kathedraalarchie

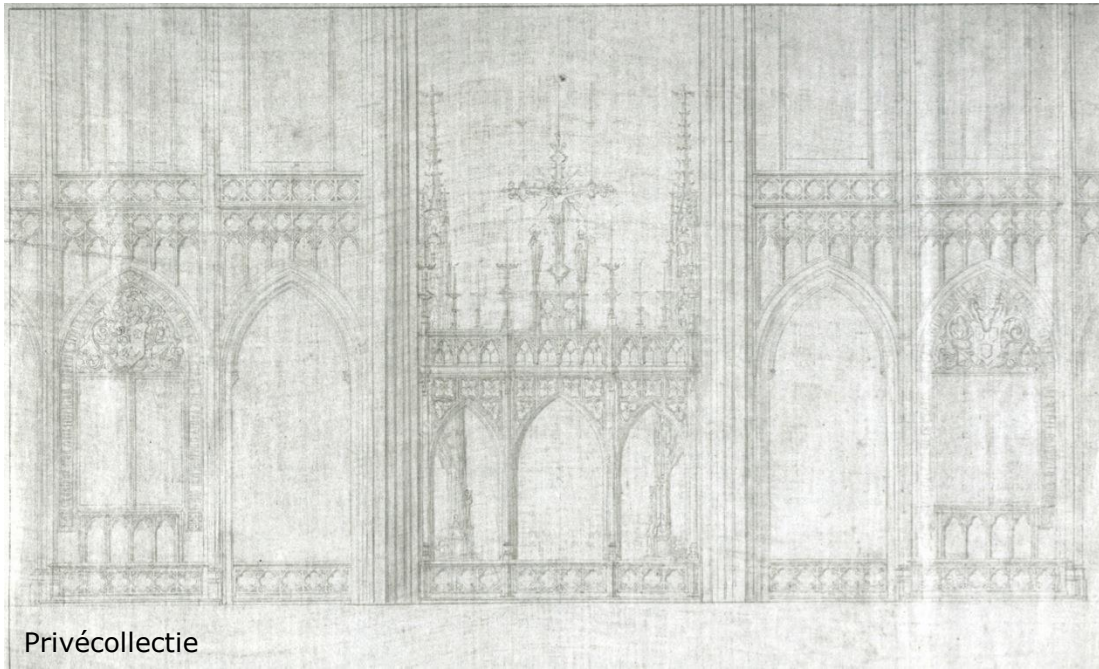
f

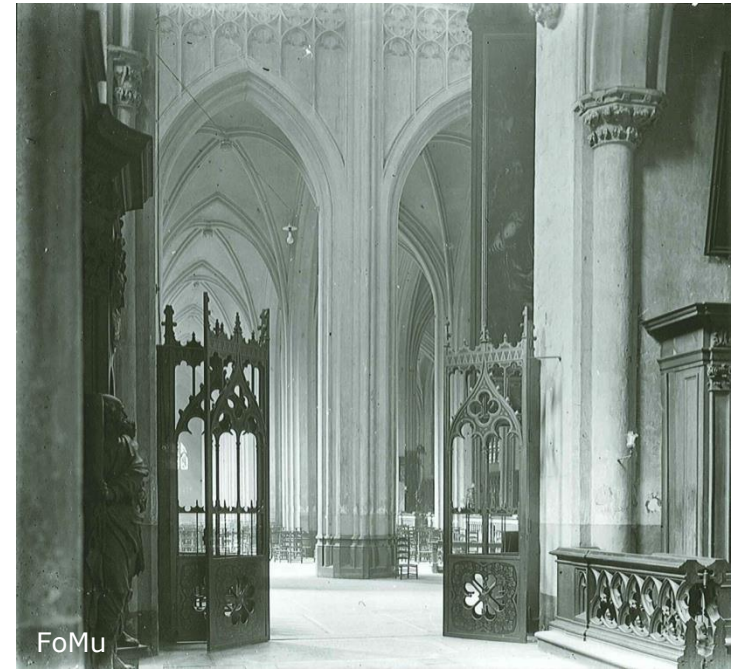
KIK

De droom van een ideale kathedraal

- 1839: wedstrijd voor het koorgestoelte
- François Durllet start met alomvattende "neogotisering"
- Koorgestoelte, tochtportalen & Rubensschilderijen, koorafsluiting

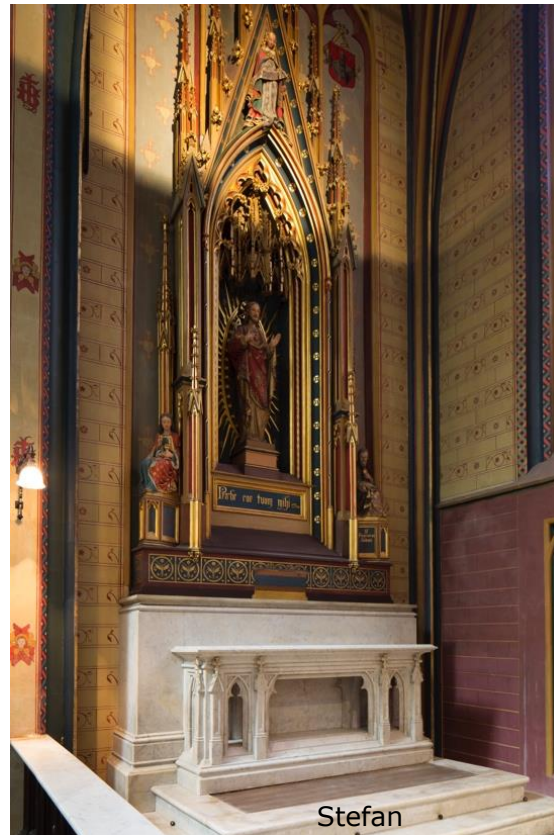
Privécollectie

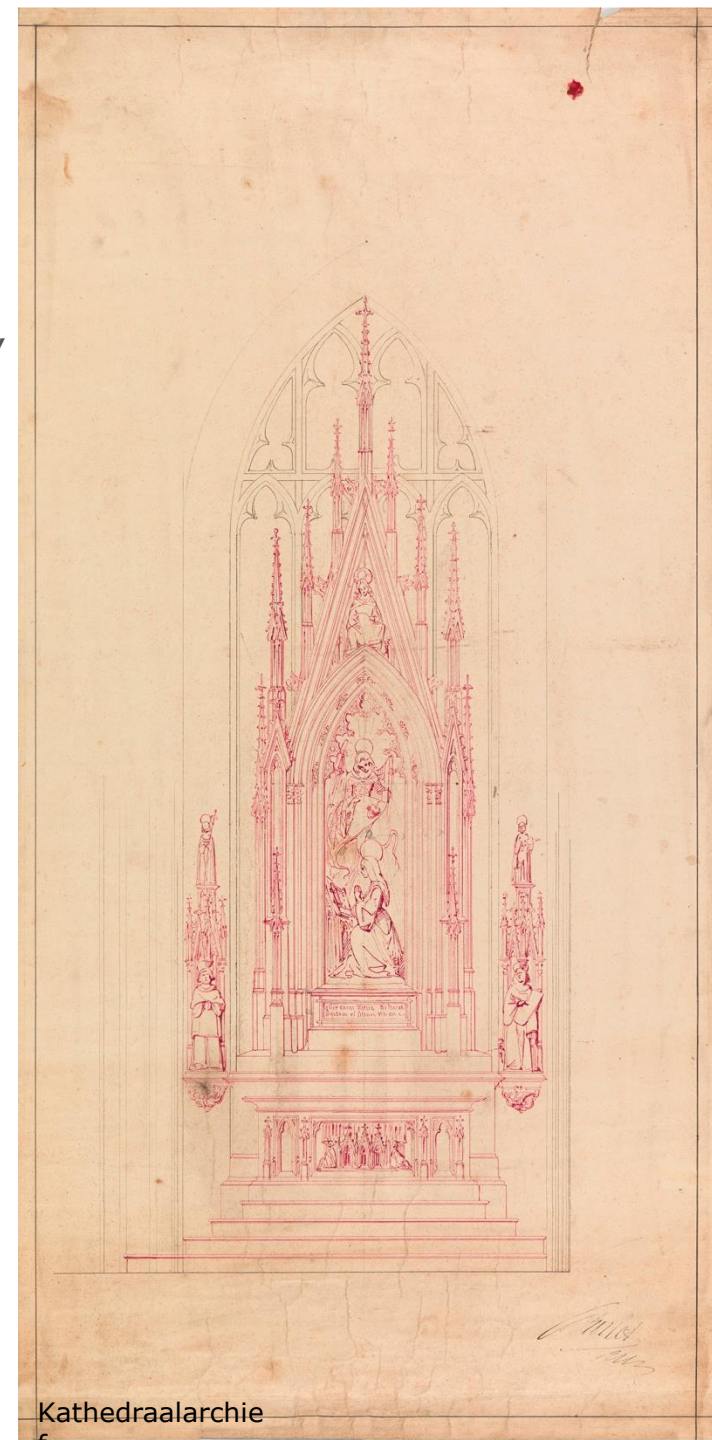
FoMu

De droom van een ideale kathedraal

- 1839: wedstrijd voor het koorgestoelte
- François Durllet start met alomvattende "neogotisering"
- Koorgestoelte, tochtportalen & Rubensschilderijen, koorafsluiting, altaren

Stefan Dewickere

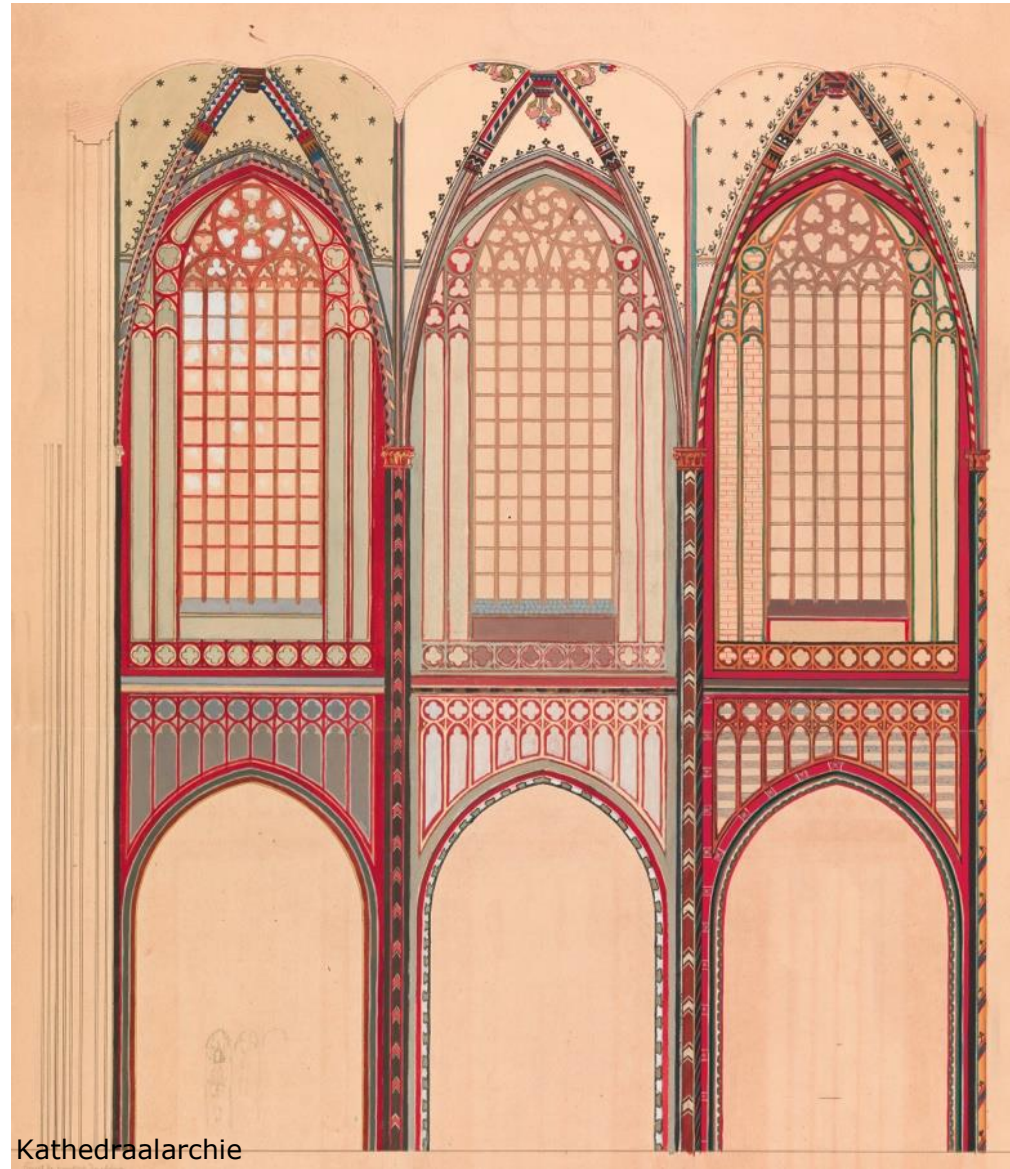

Kathedraalarchie

De droom van een ideale kathedraal

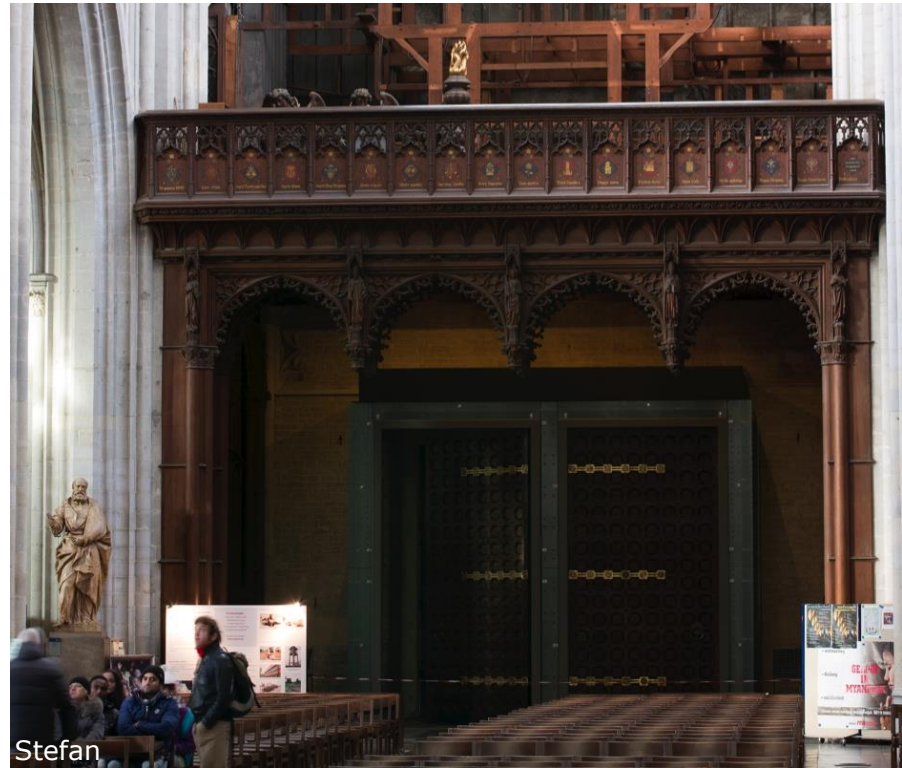
- 1867: Eugène Gife & Joseph Schadde
- Archeologisch gefundeerde neogotiek
- Commissie van kunst en oudheidkunde

Kathedraalarchie
f

De droom van een ideale kathedraal

- 1890: Frans Baeckelmans
- Weggommen neoklassieke fase
- Nieuw westdoksmaal

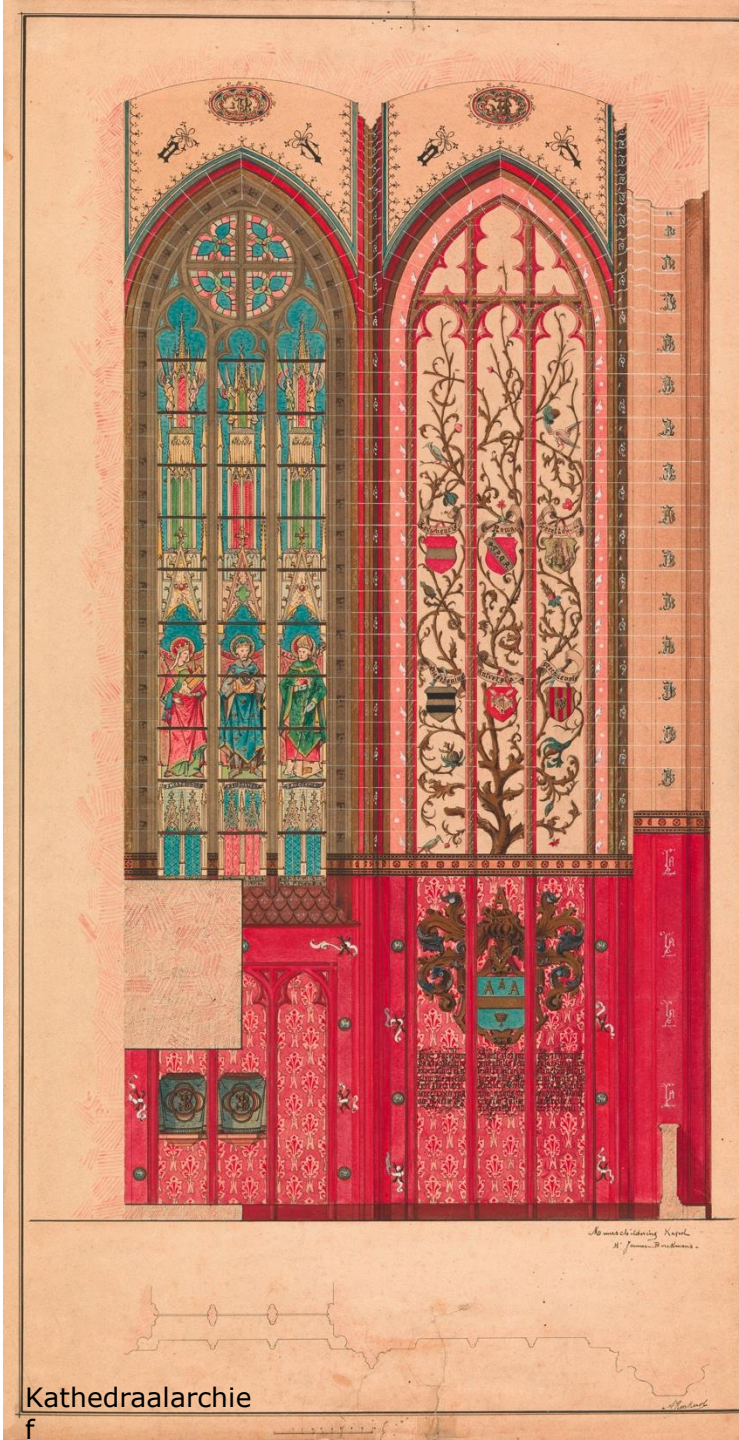

De droom van een ideale kathedraal

- 1890: Frans Baeckelmans
- Kapellen en kooromgang
- Neogotische totaalkunstwerken

Jacques Sonck

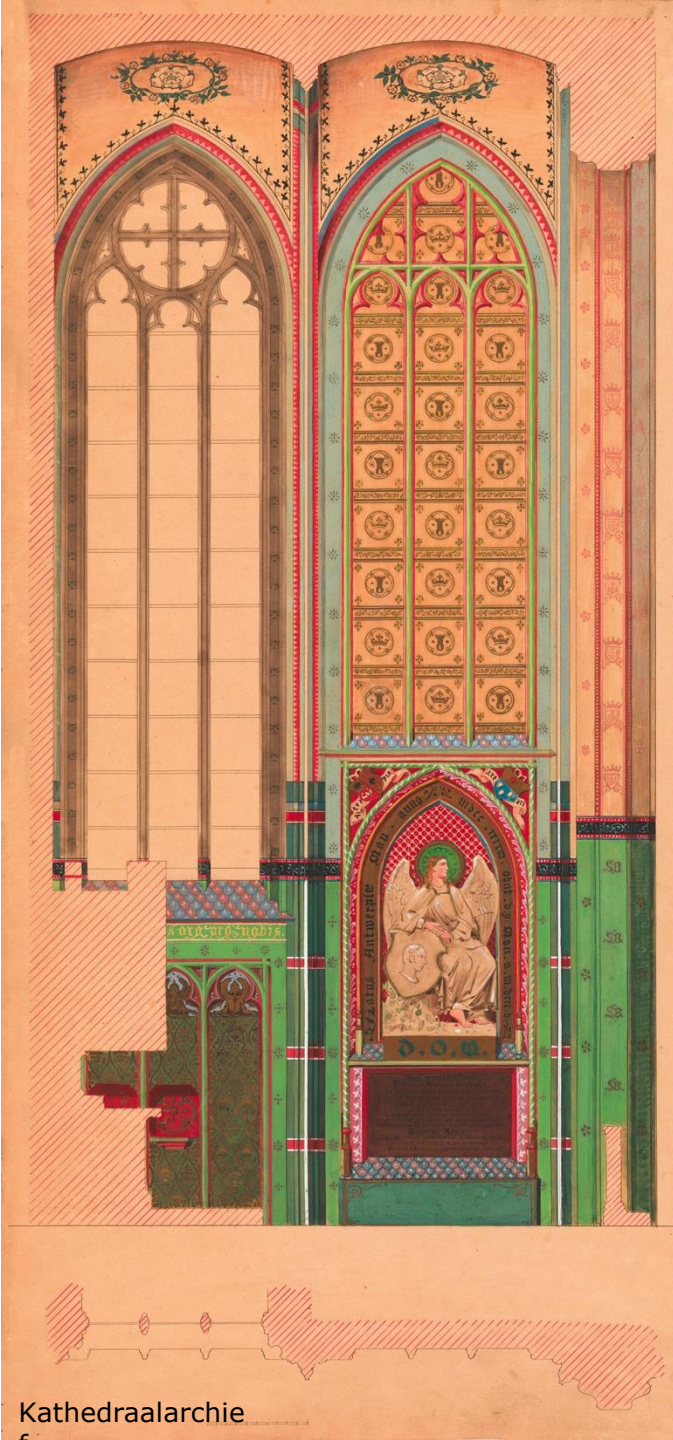
De droom van een ideale kathedraal

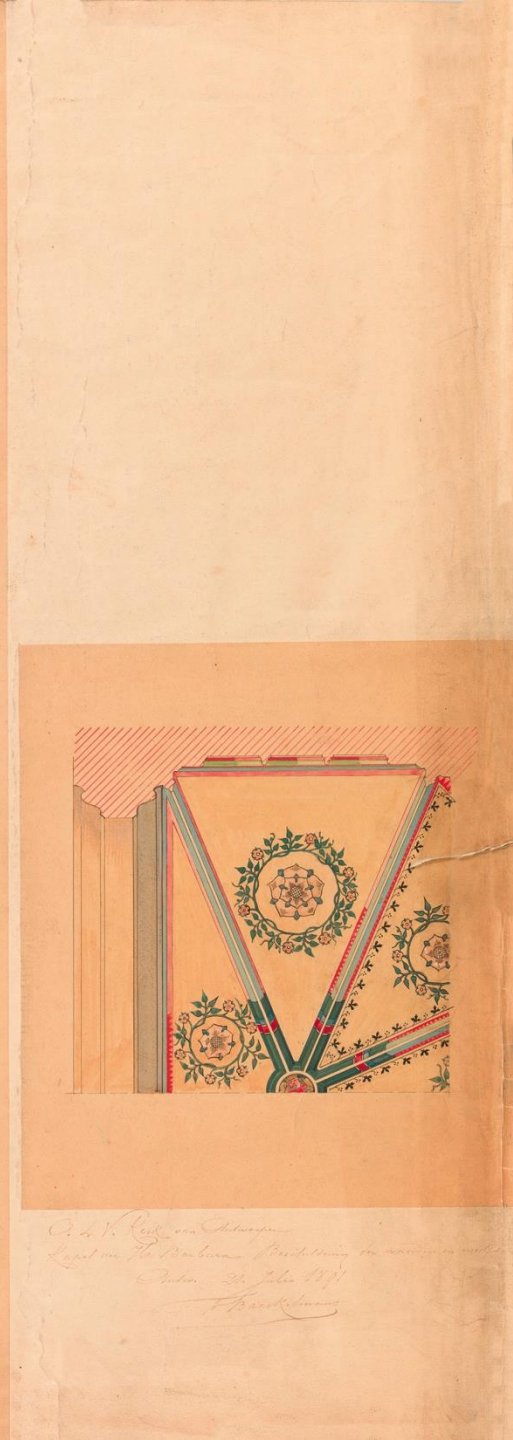
Stefan

Provincie
Antwerpen

Kathedraalarchie

Handwritten text in cursive script, likely a signature or inscription.

De droom van een ideale kathedraal

- Exterieur: start voorgoed in 1848 – 20-jaren planning
- voltooiende aanpak
- Veeleer vanuit ideaalbeeld dan op basis van historische sporen

Architectuurarchief Provincie Antwerpen

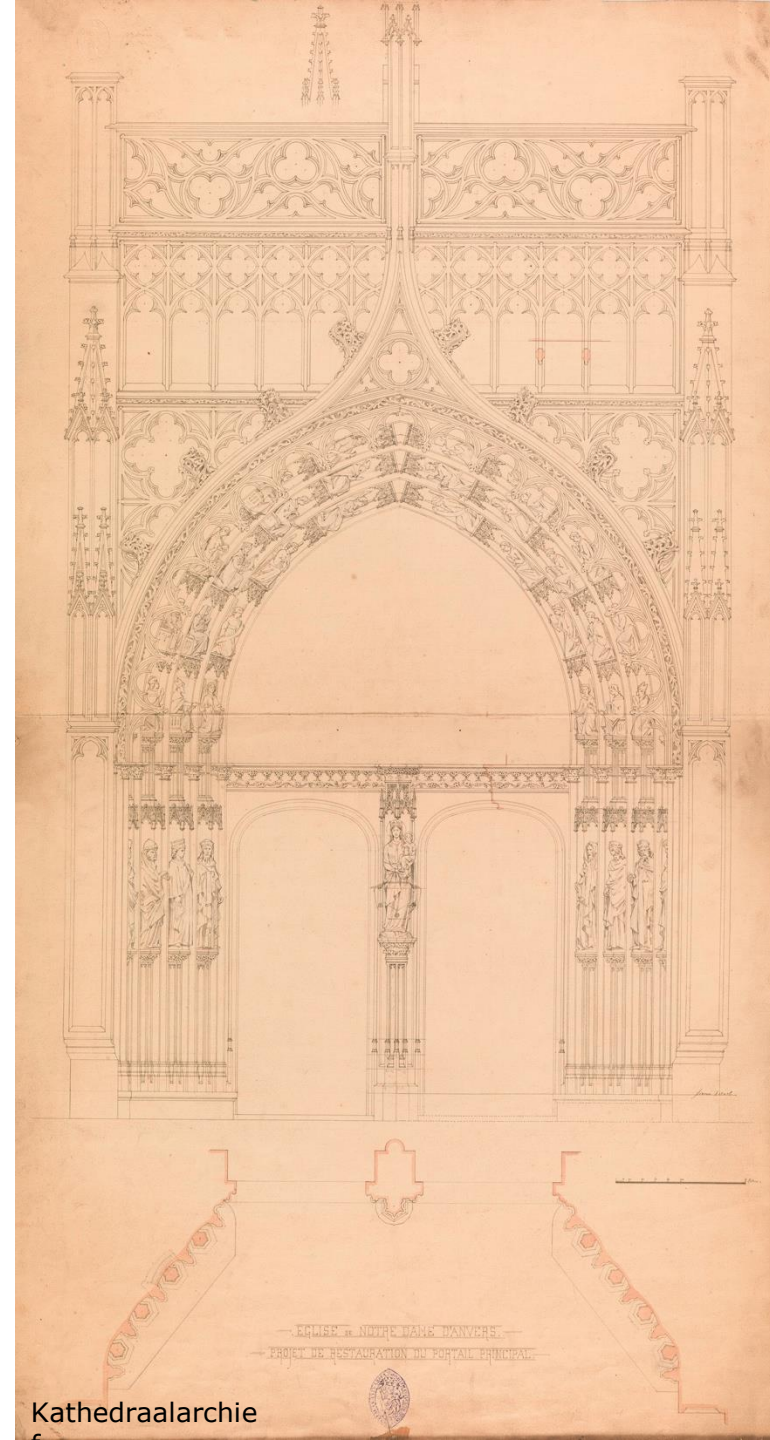
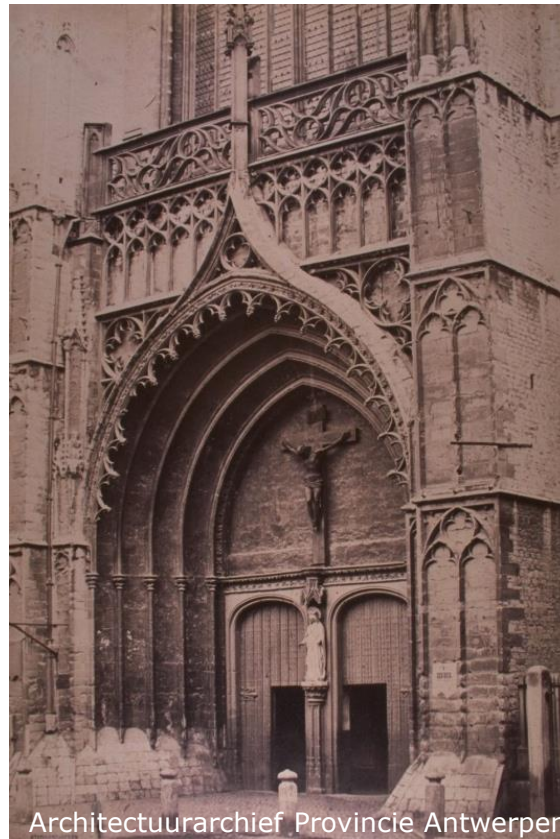
De droom van een ideale kathedraal

- Duurt echter tot aan WOI
- Toevoegen van balustrades, luchtbogen, vorstkam,...

De droom van een ideale kathedraal

- Vanaf ca. 1890: Uitgebreid beeldenprogramma
- Geen historische sporen maar volgen van "ideaaltype"
- Westportaal = laatste oordeel

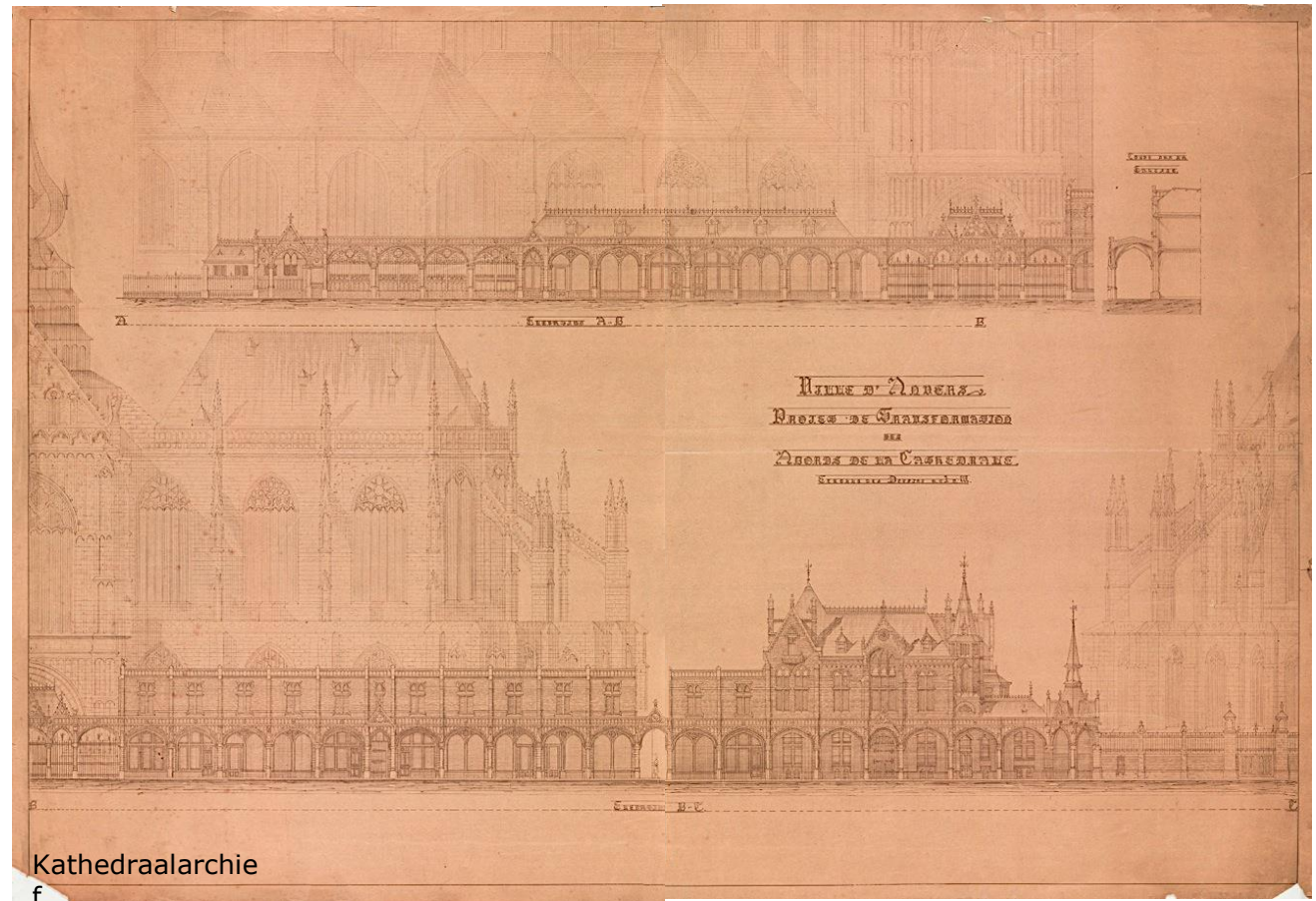
De droom van een ideale kathedraal

- Vrijmaking van de kerk
- *meesterwerk van gotische bouwkunst* ontdoen van een *gordel van voden*

De droom van een ideale kathedraal

- Publiek debat
- Ook tegenstanders van vrijmaking pleiten voor een aangepast "pittoreske" stadsbeeld

De droom van een ideale kathedraal

- Begrip "stedeschoon" vindt pas laat ingang
- 1912: *'t is de schoonste lijst die men droomen kan rondom rond het kleynood van onzen sierlijken toren*

Emmanuel de Bom

Architectuurarchief Provincie Antwerpen

collectie auteur

GRONDPLAN KATHEDRAAL EN STADHUIS.

Provincie
Antwerpen

Bedankt

SERGE MIGOM
DIENST ERFGOED
Departement Cultuur

PaS - Provinciehuis aan de Singel,
Desguinlei 100, 2018 Antwerpen
T 03 240 64 53
www.provant.be

DE METSERS
VAN ONZE LIEVE VROUWE
KERK
21 AUG. 1895